

Lục Tỉnh Tân Văn

聞新省六

MỖI TUẦN RA HAI KỶ NGÀY THỨ NĂM VÀ NGÀY CHỨA NHỰT

Số: 555

NĂM THỨ MUỐI HAI

BÁN LẺ MỖI SỐ: 0 \$ 06

12 Septembre 1918

8 tháng tám năm

Năm Mậu ngũ

DIRECTION ET ADMINISTRATION:

F.-H. SCHNEIDER, 162, Rue Pellerin, Saigon

PUBLICITÉ

ANNONCES LÉGALES ET JUDICIAIRES

Le centimètre de hauteur sur 0.065 de large. 1480

Le décompte des lignes est calculé à raison de 2 sur 1 centimètre quelque soit le caractère employé.

BỔ CẢO

Những lời rao về việc buôn bán nếu gọi theo đến Bản-quan thì Bản-quan sẽ gọi cho một cái bản để giữ phân minh.

GIÁ BÁN	
TRONG ĐỊA-PHẬN ĐÔNG-DƯƠNG	
Một năm.	6 \$ 00
Sáu tháng.	3 \$ 50
Ba tháng.	2 \$ 00
Mỗi số.	0 \$ 06
Đổi chỗ ở.	0 \$ 20
ĐẠI-PHÁP VÀ CÁC THUỘC ĐỊA	
Một năm.	20fr-00

Đồng-dương lúa gạo

(L'Indochine et ses Riz)

Đồng-dương có danh vì lúa gạo; nhờ lúa gạo mà việc buôn bán cũng là nghề nghiệp rất thành hành, dầu cho bấp bưng nếp thiên hạ dùng mà đặt rơm tại đây, dầu cho vườn dứa càng ngày càng mở rộng, dầu cho cafe và trà thiên hạ đang lo trồng, dầu caosu nay đã trọt hà, dầu là làm từ một ngày một mở mang thế nọ đi nữa, cả thấy chẳng hề qua việc lúa gạo. Đầu đầu cũng là lo trồng lúa là vật thực thứ nhất trong cõi Đông-dương này, nhưng mà lúa nhiều hơn hết là tại miền Cửu-long-giang (Nam-kỳ) và miền sông Hồng hà (Bắc-kỳ). Nhờ hai nơi ngon sông ấy đem phân tưới nước mà ruộng Nam-kỳ và ruộng Bắc-kỳ rất phì nhiêu vô cùng. Lúa vẫn trạ đất tốt và trạ nước vừa vừa, chỗ ruộng nhiều thì tìm, năng giá phải học. Ruộng nào mà có sông có rạch thì cả thấy là điền phì địa ốc, còn ruộng nào mà ở theo đồng núi thì ít khi trồng nổi. Lúa thì có nhiều thứ, xôm xóm kêu tên riêng theo xóm này. Trong nước buôn bán lúa gạo thì có tới hai ba loại là thứ 1 Vinh-long, 2 Gò-công, 3 Bãi-xau. Ấy là tên chung, chứ chẳng phải ở tại ba xứ ấy mà gọi như vậy.

- 1 Thứ lúa Gò-công thì hạt tròn,
- 2 Thứ lúa Vinh-long thì hạt dài,
- 3 Thứ lúa Bãi-xau thì hạt không tròn mà cũng không dài.

Tại Nam-kỳ thì làm ruộng một mùa một. Còn tại Trung-kỳ và Bắc-kỳ làm ruộng được 2 mùa.

Tại thành Rôma có một viện để lo việc lúa gạo thế gian. Viện ấy nói rằng số mẫu sào trồng lúa tại Nam-kỳ rất rành. Nội xứ Nam-kỳ cả địa phận đo được 555 muôn mẫu, mà trồng lúa được 180 muôn mẫu. Cách hai mươi năm nay ruộng Nam-kỳ có chừng được 100 muôn mẫu, cách 10 năm nay số mẫu gia tăng được 150 muôn, nay được 180 muôn, chứ hồi trước Langsa mới qua đây thì ruộng Nam-kỳ có 40 muôn mẫu mà thôi.

Tại Bắc-kỳ số đất làm ruộng hiện nay được 150 muôn mẫu, ở Trung-kỳ được 46 muôn 7 ngàn, ở Lào được 13 muôn rưỡi, còn ở Cao-mau thì được 65 muôn mẫu.

Ở Nam-kỳ mỗi năm lúa gặt được bao nhiêu thì hiểu được, còn các nơi khác thì khó hiểu, cứ coi số xuất cũng là khó định, chứ lúa để trong xứ xai thì khó biết chắc đặng.

Y theo lời Viện Rô-ma thì cả hoàn cầu nội toán 5 năm 1910, 1911, 1912, 1913, 1914 thiên hạ làm ruộng được

3.600 muôn mẫu, ấy là chưa kể Trung quốc và Đông-dương (425-500 muôn mẫu) nếu cộng hết thì bề gì cũng được bằng hai.

Ấn-độ số mẫu ruộng, được 2.800 muôn, Nhật-bản 300 muôn, các cũ-lao thuộc địa Hoa-lan 200 muôn mẫu.

Viện Rô-ma tính lúa thì giá được 1000 muôn tonnes là chưa kể số lúa Đông-dương (tính sơ sơ mình cũng được hơn 100-200 muôn tonnes).

Ấy là tính phỏng, chứ coi theo số xuất cảng Đông-dương thì thấy nội năm 1916 lúa ra 2-3 triệu tonnes.

Gạo lứt	14 — tonnes
Tằm	14 — —
Bột	13 — —
Gạo trắng	92 — —
Tổng cộng là	133 — —

Ấy là tại Hong-kông, Langsa và Singapore ăn, còn các xứ khác ăn không bao nhiêu.

Năm 1916 nước Langsa ăn gạo lúa Đông-dương 19-20 triệu tonnes. Chắc sau nước langsa còn ăn nhiều hơn nữa. Thứ này vì không biết cách nấu cho ngon cơm thì nước Langsa mua lúa thời, nay nhờ dân Annam qua đó đồng, thế nào sau đây người Langsa này đi biết cách dùng thì sẽ dùng gạo Đông-dương hơn.

Và lại đất Nam-kỳ còn nhiều chỗ hoang vu. Chẳng phải cho phép dân Bắc-kỳ và Trung-kỳ vào đây trồng thả thì chắc số ruộng sẽ gia tăng thập bội.

Nếu Chính phủ không tiếc tiền thì nên đầu kinh cho nhiều xe máy vật động to ra cho thành lập thì ít chi không thiếu mà xai qua việc khác, nhất là sẽ có đủ thứ mà bỏ tuyết này. Ấy là dùng, là một môn nghệ thuật độc hại. Còn về việc lúa gạo, các tỉnh phải liên liên cho làm vì lợi đã nghe rằng China sẽ xuất vốn ra, mà lại trong một chợ đồng một cái nhà máy như để mua lúa tại chỗ mà xay. Các nhà cư đư của nó nhiều vốn, hiệp nhau mà lập công-xã trừ thuế cũng là lập nhà máy xay hoặc đi, như tính Mỹ-tho Xan-di-ca lên nên xuất vốn lập 1 cái nhà máy xay gạo lứt, gạo trắng, ấy mới đủ lệ. Nếu vừa lúa mà không có máy xay thì thế nào China còn ép được mình, là đầu đầu cũng có lúa, họ cứ lo đi mua chỗ khác, không hề hấn đến mình cũng là khó chịu. Như Chết Phơ-ơ-kiến mua gan mua sắt cũ đó, họ đã lập Xan-di-ca cho nên mua bán thì thấy thấy đồng một giá, chứ bán muốn bán cho tiệm nào thì tự ý mà tiệm cũng có cái giá Xan-di-ca đã định

rồi, chứ không phép trả lên trả xuống. Thế thì ai có cái chi đem đó bán thì chắc là giá rẻ mạt.

Ngày nào Annam mà biết từ xóm lập Xan-di-ca, rồi các Xan-di-ca họp lại làm 1 Xan-di-ca to ở tỉnh, sau Xan-di-ca to các tỉnh hiệp nhau lập tại Saigon 1 Xan-di-ca cả trạm cũ Nam-kỳ, mỗi nơi đều có lo máy xay lúa thì thế nào cũng là mạnh.

Chữ-Bớt.

HƯƠNG TRUYỀN

(Echos)

Máy bay to

(Avions géants)

Một trận Langsa ngày 6 juin. — Mông một juin binh mình bản họ được 1 cái máy bay to quá thế xuống miền Rét. Trén máy bay có chín người A-lê-mán ngồi: 1 ông quan cầm lái, 2 người cầm ống dòm và giữ súng liên thanh, 2 người coi máy chuyên môn, 1 người làm lái phụ, vì coi lái một người mệt lắm, 1 người coi đồng hồ, (Khí và dầu sắn), 2 người coi máy chuyên môn phụ, cộng là 9 người.

Máy này là làm theo kiểu Lý san, Bản năm 1916 quân A-lê-mán lo làm máy rất mạnh, chứ nổi nhiều tạ trái phá.

Máy bay thứ này có 4 cái máy mỗi cái sức quay 300 mã lực, nội 4 máy là 1.200 mã lực, bề ngang 43 thước, bề dài 28 thước, chưa chớ độ tải cân nòng 9.200 kilos, chớ độ cân nòng 14.600 kilos. Mỗi trái phá cân nòng 2.000 kilos. Bay thẳng mỗi giờ được 120, 130 ngàn thước, có đi 171 dặm liên thanh, bãng châu vỹ xạ được 1.000 thước. Ban đêm thì dùng trái phá chiếu sáng. Trước khi quang trái phá nó bỏ xuống một cái đĩa treo một dây pháo tinh linh cháy sáng cùng với pháo kháp mìn nòi, ở trên máy nhấc sức lực muốn bòi hơi nhà thương, nhà thờ thì nhấm mà thả trái phá xuống. Tưởng học giới mà làm cũng hơn quân nhớ, ai học giới để giết nhau thì là chà phá vào mình đầu.

Nước Nhật-Bản trong cuộc chiến tranh này

(Le Japon et la Guerre actuelle)

Trong cuộc chiến tranh này, mà Nhật-Bản ra cái công nghiệp đồ sộ giúp các nước Đồng-minh thiết là chúng ta không thể nào hiểu thấu được. Nhưng cũng đặc ý sơ sơ rằng: Trước khi Nga cùng Nhật vẫn là một nước cựu thù, ngày nay Nhật to lòng cứu trợ Nga một cách quả đật, ấy là Nga-Quốc không khi nào quên ơn được. Còn Trung-quốc đương cơ hội

này, cũng như có Nhật-Bản giúp sơ nhiều, thì Trung-quốc há chẳng đem lòng kính mến sao. Nhật-Bản đã tỏ sự giúp sơ cũng các nước Hiệp-thương (có mình nước) về việc buôn lúc đi văn (lúc trước) mà lại rõ cái mục đích về cách cứu viện trong lai (sau) nữa. Hãy xem khi mới khởi sự binh đao thì người Anh đều chắc rằng Nhật sẽ phát binh qua Âu-châu trợ chiến, vậy mà tẻ ra không có, bởi vì Anh-Quốc còn binh thuộc địa vài mươi muôn, chưa kịp kéo về, cho nên không có ý cầu Nhật-Bản trợ, nhưng mà quân sĩ Nhật-bản mà tập rên về nghệ lâu nay, vẫn nòn nức muốn ra thứ sự. Đến tháng 11 năm 1916 người nước Pháp qua ông Đại-thần Ngoại-vụ bên Đông-Kinh là ông Thanh-Tĩnh, ông ấy trả lời rằng: Nếu khi nào yền cầu thời (chánh phủ ta sẵn lòng đem những đội quân rất mạnh, dặng giúp sức cùng Đồng-minh, nếu vụ chiến tranh này còn một ngày thì việc dời dờ trong thiên hạ không bao giờ rời được. Lời nói ấy ngày nay tuy chưa hiện ra rõ ràng, thế tất cũng lo mới ra một ngày kia. Nay kể công nghiệp chiến tranh của Nhật-bản trong lúc này. Trước khi mới mở sự chiến tranh, mà Nhật-bản không nhập với các nước Hiệp-thương, thì có lẽ nghĩ ba cách. Một là làm như Tây-ban-nha (Espagne) giữ phần trung lập, hai là làm như Bào-gia-lơ-A (Bulgarie) đứng vòng ngoài mà xem thế lực, hệ bên nào chiến thắng thì vào, ba là sẽ giữa vào phía Đức, Áo. Vì bãng Nhật-bản trong ba cách ấy mà nhậm lấy một đũa, thì Đồng-minh bị tổn thất biết chừng nào.

Trong như bộ Vạn-quốc có chép rằng: Lúc ban đầu khai chiến, thì Đức-Hồng cơ ở tư cách Chính-phủ Nhật, mà khuyến Nhật trợ long về Đức, mà khuyến Đức Nhật Hồng chi. Y thiên thì mới ban đầu, mà Nhật chẳng nhập vào Đức cùng Áo, chỉ giữ như trung lập mà thôi, thì Nga-Quốc phải khiến cho quân hạ vận, dặng đảo hồ Xi-bê-ri, (Sibérie) Pháp-quốc cũng phải phải trong binh qua trấn Đông-dương. Anh-Quốc cũng sẽ sai hải lực quân, dặng qua phòng bị các thuộc địa, Việt-nam và bãng Nam-kỳ thì chờ thời quân sự, anh, ngang dọc, giữa Âu-châu, càng thêm thế lực, mà các nước Đồng-minh chắc có ngày bại vong. Cho nên ngay nay mà luận về công nghiệp nước Nhật-bản, chẳng những một sự trợ trong thảo và binh khí cho Nga-quốc mà thôi, chứ lo ban đầu khai chiến mà cứu động các đường các nẻo đó thì các nước Đồng-minh cũng như Nhật-bản.

CUỘC ĐẤU GIÁ
 (Apis d'appel d'offres et d'adjudication)
 Ngày thứ năm 28 Septembre 1918
 Tại sở Tào tác Saigon

ĐẤU GIÁ Mua 1130 thước chường đá ong để u hồ đường quân hạt số 16 từ Saigon đi Camau qua ngan địa hạt Sôctrăng và Cánhơn cũ khoản đường sửa đậy thuộc địa phận Vĩnhhông giữa cây trụ số 1-4-000 và 2-825.

Tiền thế chung làm 75.3
 Tiền thế chung nhất định. 600 fr.

AI muốn đấu giá phải đến xem điều lệ cuộc đấu giá tại phòng quan chánh bác vật số 7 tạo tác Saigon trong giờ làm việc ngày nào tùy thích, trừ ngày chúa nhật và ngày lễ.

ATELIER DE GRAVURE SUR METAUX & MARBRES
 En Tous Genres
 Paris, Londres, Calcutta, La Chine, etc.

NG. CHI-HOÀ
 GRAVEUR
 83, Rue Amiral-Dupré - SAIGON

Kính trình chư quý vị tôi có lập TIỆM KHẮC CON ĐẤU ĐỒNG VÀ MÙ THUNG (TIMBRES CUIVRE ET CAOUTCHOUC) bằng đồng, chạm mỹ bia đá cẩm thạch đỏ mã (pierres tombées), có đồ thờ con dấu là. Quý khách muốn dùng kiểu nào xin gửi thư cho tôi tôi sẽ gửi catalogue cho coi và y kiểu nào thì tôi sẽ đặt làm cho mau và y tính giá thiệt rẻ, tôi rất đợi ơn và công.

NGUYỄN-CHI-HÒA
 GRAVEUR
 83, Rue Amiral-Dupré. - SAIGON

PHÁP YONG THUỐC BÒ VÀ TRỊ ĐAM
 THIẾT HIỆU LÀ
ELIXIR TONIQUE ANTICLAIREUX
 Của ông IRENG-Y GAULLE

Từ tám mươi năm nay thuốc ELIXIR có chế đươg của quan IRENG-Y GAULLE lấy làm thần hiệu trong những bệnh HU PHÉ, đau trong TÌ VI, đau nơi TRÁI TIM, ĐAU GAN, ĐAU MÌNH, RẾT VỎ DA, hoặc CHÓI NƯỚC, BỊNH KIỆT, BỊNH HO ĐAL, BỊNH CÚM, GRÈ CHỐC NGOÀI DA và bệnh có TRÔNG LẠI TRONG ĐUNG.

Ấy là một thứ THUỐC XÒ rẽ tiền và rất hiệu nghiệm làm cho HUỆT RA TINH KIỆT. Những bệnh gốc bởi ĐAM hay là MẬT phát ra thì uống nó hay lắm.

Một ki thuốc trị đam nào mà không có dấu ký tên PAUL GAGE thì chớ dùng.

LẠI CÓ MỘT THỨ
THUỐC HOÀN XÒ
 cũng cũng rất trong thứ Elixir Tonique Anticlaireux của quan IRENG-Y GAULLE.

Chính chủ chế thuốc này là nhà : PAUL GAGE FILS, nhất hạng bác sỹ y học, đường GRENELLE ST GERMAIN môn bài số 6, ở tại 0 thành PARIS.

VÀ THONG CÁC ĐƯỢC PHƯƠNG ĐỀU CÓ BÁN

TÔI KHÔNG ĐÓI BỤNG!

Ấy là câu thường thien ha hằng nghe nói trong lúc gần ngồi bàn mà dùng một thức ăn bở đường khi-lực mình đã hao tổn trong cơn làm lụng.

Trong lúc nóng nực
 Nếu Chư-lôn muốn ăn uống lực bực thường thì chớ khà dùng những rượu khà bị độn ra giả dối (apéritifs falsifiés) và có nhiều khi tuy đặt lên rất mỹ mỹ chứ kỳ trung một đôi khi tòn hại, đầu đầu cũng có bán thứ rượu ấy, hề thường uống nó thì lần lần rượu ấy làm tiêu tan niềm địch (le mangneuse) trong bao tử rồi lần lần nó làm cho mình thực bất tri kỳ vị.

Vì sao vậy?
 Trước một chiếc đồng hồ khi ngồi bàn mà dùng cơm thì chớ dùng nên uống thứ rượu gì hết, cứ uống:

MỘT LY BÈ
 RƯỢU
QUINA GENTIANE

La thứ rượu của các thầy tu dùng San-Paulo (Espagne) đất, xứ đó là xứ nóng nực, cũng như xứ Đông-Đương tu lấy lấy rượu này làm rượu các thứ thảo mộc tinh ba rất có danh và thuốc là

QUINQUINA và GENTIANE
 Một thứ thuốc tu ấy dùng để đường bát-hà mà làm nên đường làm chén để uống, mùi tại thành thảo, dùng cho ai mà hay ken tựa cũng chẳng có dùng.

Phải nài
 một ly rượu này mà chỉ hiệp dân trên eo như vậy?

Nhà MAZET
 Đường Paul Béchay, môn bài số 10, Saigon, rồi uống thử mà coi, thiệt quả như lời tôi nói chẳng sai.

Có bán trong các tiệm hàng-xén

Rượu TONI-KOLA SECRETAT là rượu rất bổ hơn các thứ rượu khác, bổ nước và vào thì thành thứ rượu rất bổ và thanh.

Ấy là một loại rượu mới là TONI KOLA
 Minh hàng DENIS frères trở mà thôi

Nhà DENIS frères tại Saigon rao riêng cho các bạn hàng rằng: Các thứ rượu của các hãng rất kỳ cang. Hàng sáng lòng gói bằng giấy và mẫu rượu cho không miễn là phải có xin thì được.

HÃY HỎI THỨ HỘP QUỆT
 HIỆU NÀY

LÀ THỨ TỐT HƠN CÁC THỨ KHÁC

KHOAN CHẤT THỦY
 (Nước suối kim thạch)
VICHY
 PHÁP-QUỐC-TUYÊN
VICHY CÉLESTINS

Có bán nguyên vẹn | Trị bệnh đau Thận, bệnh đau Bàng-quang, bệnh Phong-mô nửa cơ. | Trị bệnh đau Thận, bệnh đau Bàng-quang, bệnh Phong-mô nửa cơ. | Trị bệnh đau gan và bệnh đam.

VICHY GRANDE-GRILLE | Trị bệnh thương tả, trường nhọt.
VICHY HOPITAL | Trị bệnh đau mắt, trị bệnh đau mắt, trị bệnh đau mắt.

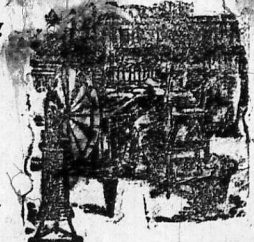
VICHY-ÉTAT ĐIỀU TÈ
SEL VICHY-ÉTAT là một vị thuốc trong nước suối kỳ mà ra. - Có hợp và có va.
PASTILLES VICHY-ÉTAT mỗi khi ăn cơm rồi uống chừng 2, 3 hoàn thì dễ tiêu hóa.
COMPRIMÉS VICHY-ÉTAT dùng để cho mình dọn nước ngọt (nước-kh-chất)

QUẠT MÁY DẦU HÔI HIỆU JOST

Dùng dầu hôi đốt đèn cho máy chạy trong 30 GIỜ
 tốn có MỘT LITRE thối.

Có hai thứ quạt.
 Một thứ kêu là « LE REX »
 bề đứng 1 m 15
 Giá là ..... 68 \$ 00

Vấn QUẠT MÁY này biện ra làm rất đẹp con mắt, đã chắc, và mà lại tiện dùng vô cùng.

Một thứ kêu là « L'OURAGAN » (tổ bão)
 bề đứng: 1 m 35
 Giá là ..... 100 \$ 00

Viết thư mà hỏi sách có vẽ hiệu và giá cả tại:
HÀNG BERTHET, CHARRIÈRE VÀ CÔNG-TY, ở đường Kinh-lập, môn bài số 68, SAIGON

Le Directeur-Gérant : F.-H. SCHNEIDER
 Certifié l'insertion.
 Saigon, le 19

Va pour légalisation de la signature
 de M. ....
 Saigon, le 19
 Le Maire de la Ville de Saigon

Saigon - Imp F.-H. SCHNEIDER
 Certifié le tirage à la Ville de Saigon
 Saigon, le 19
 Le Maire de la Ville de Saigon